

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8SŽi/4/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013200774
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2015
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7013200774.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Centrum ekologických informácií, so sídlom Suché Mýto č. 19, 811 03 Bratislava, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bardač s.r.o., so sídlom Búdková č. 4, 811 04 Bratislava, proti žalovanému: Starosta Obce Blažice, so sídlom 044 16 Blažice č. 53, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/114/2013-74 zo 6. novembra 2013, v časti výroku o náhrade trov konania, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/114/2013-74 zo dňa 6. novembra 2013 v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania p o t v r d z u j e .

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. d/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) fiktívne odvolacie rozhodnutie žalovaného, doručené žalobcovi 7. mája 2013, ako aj prvostupňové fiktívne rozhodnutie žalovaného doručené žalobcovi 8. apríla 2013 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 250k ods. 1 vety tretej O.s.p. v spojení s § 2 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného preskúmal postupom podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku v intenciách § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov v spojení s § 3 ods.1, 3, s § 14 ods. 1, s § 17 ods.1, s § 18 ods. 3, s § 19 ods. 2, 3 a s § 22 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne v intenciách s § 47 ods. 1, 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, ktorú právnu úpravu citoval.

Podľa názoru krajského súdu pod pojmom iný technický vykonateľný spôsob je potrebné rozumieť aj

iné formy, ktorými možno uskutočniť procesný úkon - podanie žiadosti voči povinnej osobe. Jediným obmedzením týchto ďalších nešpecifikovaných foriem je iba to, aby boli objektívne technicky vykonateľné, t.j. aby takáto forma komunikácie bola objektívne technicky realizovateľná. Krajský súd konštatoval, že s prihliadnutím na to, že za technicky vykonateľný spôsob podania žiadosti je potrebné považovať podanie žiadosti telefonicky, elektronickými nosičmi (napr. CD nosič), ale aj podanie realizované elektronickou formou, ktoré je podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Podľa názoru krajského súdu § 19 ods. 1 zákona o správnom konaní, ako aj ustanovenie § 14 ods. 1 zákona o slobode informácií nepodmieňuje využitie formy podania elektronickými prostriedkami, ktoré je podpísané zaručeným elektronickým podpisom, zriadením elektronickej podateľne ani jej evidenciu v zozname elektronických adries umiestnenia elektronických podateľní v zmysle zákona č. 215/2002 Z. z., a preto žalobcovi nemožno vytýkať voľbu formy podania elektronickými prostriedkami, ktoré je podpísané zaručeným elektronickým podpisom, a to ani za situácie, keď žalovaný nedisponoval elektronickou podateľňou.

Krajský súd vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci aplikujúc citované zákonné ustanovenia, napadnuté fiktívne rozhodnutie žalovaného, ako aj fiktívne rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie v zmysle § 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p.

Krajský súd úspešnému žalobcovi nepriznal náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 250k ods. 1, tretia veta O.s.p.). Dôvody hodné osobitného zreteľa videl v tom, že všetky informácie požadované žalobcom sú voľne dostupné na webových sídlach inštitúcií, ktoré podľa všeobecne známych skutočností disponujú týmito informáciami. Uviedol, že na webovom sídle Slovenského štatistického úradu sú k dispozícii nielen údaje o počte obyvateľov obce a o rozlohe obce Blažice, ale aj ďalšie geografické a demografické údaje; údaje o mokradiach chránených Ramsarským dohovorom sú k dispozícii na webovom sídle Slovenskej agentúry životného prostredia ako odbornej organizácie Ministerstva životného prostredia SR (webové sídlo: www.sazp.sk); na webovom sídle Slovenskej agentúry životného prostredia sú uvedené medzinárodne významné mokrade SR podľa Ramsarského dohovoru [dohovor o mokradiach majúci medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva podpísaný v Ramsare (Irán) 2. februára 1971, oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR o pristúpení k dohovoru publikované pod č. 396/1990 Zb.]; na tomto webovom sídle sa nachádza zoznam 14 mokradí zaradených do svetového zoznamu mokradí medzinárodného významu, ďalej je tam uvedená plocha mokradí a v ktorých okresoch sa jednotlivé mokrade nachádzajú; Do tohto zoznamu nie sú zaradené žiadne mokrade, ktoré by sa nachádzali v okrese Košice - okolie, do ktorého administratívne spadá žalovaná obec Blažice. Podľa názoru krajského súdu bolo preto zbytočné žiadať obec Blažice o poskytnutie informácie o počte a zoznamu území chránených týmto dohovorom, ktoré by sa nachádzali na území obce.

Krajský súd ďalej uviedol, že žalobcom požadované informácie o údajoch o chránených územiach SR (informácie o počte a zozname území zaradených do sústavy chránených území NATURA 2000 s členením na osobitne chránené územia a osobitné územia ochrany) v zmysle smernice Rady ES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov, tzv. smernica o vtákoch; v národnej legislatíve chránené vtáčie územia) a smernice Rady ES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, tzv. smernica o biotopoch; v národnej legislatíve územia európskeho významu, sú k dispozícii na webovom sídle Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (www.sopsr.sk); na webovom sídle Štátnej ochrany prírody SR je prehľad vyhlásených chránených vtáčích území, ktoré sú vyhlasované vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v Zbierke zákonov ako všeobecne záväznými právnymi predpismi; vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorými sú vyhlasované chránené vtáčie územia obsahujú lokalizáciu chráneného vtáčieho územia podľa okresov a katastrálnych území, podľa parciel jednotlivých katastrálnych území a obsahujú aj presný popis priebehu vonkajšej hranice chráneného vtáčieho územia.

V danej súvislosti krajský súd poukázal na znenie § 2 zákona NR SR č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, v zmysle ktorého o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa týka; domnienka o znalosti

vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná. Podľa názoru krajského súdu je neprimerané od žalobcu požadovať poskytnutie informácie, ktorá je obsahom všeobecne záväzných právnych predpisov a zoznam osobitných území ochrany, resp. území európskeho významu je obsahom výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1.

Krajský súd konštatoval, že zo skutkových zistení vyplýva, že žalobca mal možnosť získať požadované informácie d'aleko jednoduchším spôsobom, než ktorým postupoval a v dôsledku pasivity žalovaného by nebol nútený uplatňovať svoje právo na informácie v súdnom konaní, ktorého predmetom bol prieskum fiktívneho rozhodnutia žalovaného.

Krajský súd dal do pozornosti, že žalobca v roku 2013 podal na Krajskom súde v Košiciach celkom 81 žalôb, ktorými sa dožadoval preskúmania zákonnosti fiktívnych rozhodnutí starostov obcí (mestských častí mesta Košice). Nesúhlasil so žalobcom, že mal záujem o informácie a tieto sa snažil získať v autentickej podobe priamo od žalovaného a nie sprostredkovane, majúť za to, že rovnako autentický údaj o rozlohe obce (týka sa to aj ďalších údajov, ktoré boli predmetom žiadosti o poskytnutie informácií) nachádzajúci sa na webovom sídle Slovenského štatistického úradu, ako údaj o rozlohe obce, ktorý by žalobcovi poskytla samotná obec.

Proti uvedenému rozhodnutiu krajského súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie elektronicky, opatrené zaručeným elektronickým podpisom, žalobca v zastúpení Róbert Bardáč, s.r.o. advokátska kancelária, so sídlom Búdková 4, Bratislava, v mene a na účet ktorej koná Mgr. Róbert Bardáč, konateľ a advokát. Žiadal, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 486,80 € na účet právneho zástupcu žalobcu a to do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.

V dôvodoch odvolania žalobca namietal, že konanie pred krajským súdom má iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo výroku o trovách konania (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozsudok vo výroku o trovách konania vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.).

Predovšetkým namietal, že konanie krajského súdu je zaťažené vadou, ktorá mala za následok nepredvídateľnosť a prekvapivosť napadnutého rozsudku. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 248/08, z ktorého vyplýva, že hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania a rovnako tiež na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 24/2010 z 8. apríla 2010, z ktorého vyplýva, že nepriznaním účelne vynaložených trov konania dochádza v podstate k popretiu úspechu sťažovateľa v súdnom konaní.

Ďalej namietal, že krajský súd rozhodol vo výroku o trovách konania o nepriznaní náhrady trov konania bez toho, aby mu umožnil akokoľvek sa vyjadriť k otázke nespĺnenia podmienok pre priznanie náhrady trov konania. Poukázal na to, že krajský súd konal o žalobe bez nariadenia pojednávania, pričom žalobca nemohol predvídať, že súčasťou rozhodnutia bude aj otázka nepriznania trov konania. Týmto postupom podľa jeho názoru krajský súd zaťažil konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo výroku o trovách konania [§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.].

Poukázal na skutočnosť, že krajský súd paradoxne v odôvodnení cituje nález Ústavného súdu Českej republiky zo 14. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 3698/10, ktorý však jeho závery jednoznačne potvrdzuje, keďže v uvedenej veci musel český ústavný súd zrušiť pre protiústavnosť rozhodnutie všeobecného súdu pre to isté, čoho sa dopustil krajský súd.

Nesprávne právne posúdenie veci vo výroku o trovách konania spočívalo v absencii dôvodov hodných osobitného zreteľa a v nepriznaní nepriameho účinku, čo je v rozpore s právom Európskej únie.

Nesúhlasil s argumentáciou krajského súdu, na základe ktorej žalobcovi nepriznal náhradu trov konania. Vyslovil názor, že dôvody uvádzané súdom prvého stupňa nie sú dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa § 250k ods. 1 tretia veta O.s.p. tvrdiac, že pre jeho účely mu nepostačovala informácia nájdená „niekde na internete“, potreboval ju mať priamo od poverenej osoby - povinnej osoby, ktorej sa týka a disponuje ňou. Namietal, že súd prvého stupňa postupoval v rozpore s čl. 3 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii, nevykonával, tzv. eurokonformný výklad ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. Poukázal na spornosť požiadavky krajského súdu preukazovať, že sa pokúšal získať žiadanú informáciu inak, pretože zákon mu túto povinnosť nikde neukladá, a teda ani nemohol predpokladať potrebu predloženia dôkazu v tomto smere. Túto požiadavku označil za arbitrárnu, osobitne, pokiaľ jej nenaplnenie krajský súd mal za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 9. novembra 2010, sp. zn. 3Sžf/12/2010). Dal do pozornosti rozhodnutie súdneho dvora zo dňa 14. februára 2012, Flachglas Torgau, GmbH, C-204/09, bod 31.

Taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu uvedenom v napadnutom rozsudku, že časť informácií požadovaných žalobcom sú obsiahnuté vo výnose Ministerstva životného prostredia SR č. 3/2004-5.1 a podľa názoru krajského súdu sú teda všeobecne známe, majú za to, že ak by bola právna úvaha krajského súdu správna, bolo by otázne, prečo v zákone o slobode informácií takéto ustanovenia zákonodarca zaviedol, ak podľa krajského súdu netreba sprístupňovať a zverejňovať všetko, čo je v právnych predpisoch.

Odvolateľ nepovažoval žiaden z dôvodov uvedených krajským súdom za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania.

Výtýkal krajskému súdu, že vykonal svojvoľný výklad § 250k ods.1 O.s.p. v rozpore s právom Európskej únie, keď vyložil a aplikoval § 250k ods. 1 veta tretia O.s.p. spôsobom, ktorý je v rozpore s „Aarhuským dohovorom“ - Ú. v. ES L 124/4, 17.5.2005 a smernicou 2003/4, z ktorej právnej úpravy vyplýva zákaz znemožnenia, resp. nadmerného sťaženia prístupu k informáciám o životnom prostredí, pričom takéto informácie boli súčasťou žalobcovej žiadosti adresovanej žalovanému. Poukázal tiež na právnu úpravu konania pred súdom v správnom súdnictve, ktorá pre konanie o žalobe ustanovuje obligatórne zastúpenie advokátom. Dôvodil, že krajský súd mal vykonať taký výklad § 250k ods. 1, tretia veta O.s.p., ktorý by bol eurokonformný, t.j. sledoval by naplnenie účelu uvedených právnych aktov EÚ a judikatúry Súdneho dvora tak, aby žalobca nebol nepriznaním náhrady trov konania penalizovaný a nebol mu prakticky znemožnený a nadmerne sťažený výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie.

V danej súvislosti dal do pozornosti judikatúru Súdneho dvora EÚ - rozhodnutie zo dňa 14. februára 2012, Flachglas Torgau, GmbH, C-204/09, bod 31; rozsudok z 19. januára 2010, SEDA KÜÇÜKDEVECİ, vec C-555/07, bod 48; rozsudok z 11. apríla 2013, DAVID EDWARDS a LILIAN PALLIKAROPOULOS, C-260/11, bod 28; rozsudok z 8. marca 2011, LESOCHRANÁRSKE ZOSKUPENIE VLK, C-240/09, bod 48.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril, odvolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu napadnutom odvolaním (§ 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa § 250k ods. 1 O.s.p., ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3 O.s.p., súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 O.s.p.).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny prostriedok, ktorý umožňuje, aby každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, sa mohla domáhať ochrany svojich porušených alebo ohrozených práv na súde, ako na nezávislom orgáne a aby tak mohla začať konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Zo spisov vyplýva, že krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil fiktívne rozhodnutie žalovaného, doručené žalobcovi 7. mája 2013, ako aj fiktívne rozhodnutie prvostupňového orgánu, doručené žalobcovi 8. apríla 2013 podľa § 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie dôvodiac vydaním fiktívnych rozhodnutí [§ 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií, ktoré nespĺňajú náležitosti riadne odôvodneného rozhodnutia v zmysle § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, a preto sú svojou povahou nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Výrok o nepriznaní náhrady trov konania v konaní úspešnému žalobcovi odôvodnil dôvodmi hodnými osobitného zreteľa (§ 250k ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Účastníci sa proti rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej neodvolali, ale odvolanie proti rozhodnutiu o trovách konania napadol odvolaním žalobca. V dôsledku jeho odvolania musel odvolací súd skúmať, či rozhodnutie súdu prvého stupňa zodpovedá zákonu, teda či súd rozhodol o trovách na základe skutočného stavu veci a či rozhodnutie správne právne zdôvodnil.

Ustanovenie § 250k ods. 1 veta tretia O.s.p. umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania úspešnému žalobcovi, ktorému inak náhrada trov konania patrí.

Dôvodom na aplikáciu uvedeného ustanovenia môžu byť len dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré Občiansky súdny poriadok neuvádza, pričom konkrétne dôvody, vzťahujúce sa na ten ktorý konkrétny prípad, ponecháva na úvahu súdu, ktorá však musí mať svoje zhmotnenie v odôvodnení rozhodnutia. Inak povedané z odôvodnenia rozhodnutia súdu, ktorý vo vzťahu k v konaní úspešnému žalobcovi použil tretiu vetu ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. a nepriznal mu náhradu trov konania, musia byť zrejmé dôvody, ktoré súd k takémuto skôr výnimočnému rozhodnutiu viedli, nakoľko právo úspešného účastníka na náhradu trov konania je imanentnou súčasťou práva na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedeného preto vyplýva, že takéto rozhodnutie súdu nemôže byť založené len na marginálnych dôvodoch.

Zo spisov vyplýva, že súd prvého stupňa detailne rozobral dôvody, ktoré ho k tomuto rozhodnutiu viedli.

Napriek skutočnosti, že rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej je právoplatný a že žalobca vo veci samej v konaní pred súdom prvého stupňa úspech mal, zostala odvolaciemu súdu povinnosť posúdiť existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré žalobcovi s poukazom na § 250k ods. 1 O.s.p. nepriznal náhradu trov konania. Musel tak postupovať bez ohľadu na dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa rozhodol pri použití citovaného zákonného ustanovenia a bez ohľadu na skutočnosť, či rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, ktorý nadobudol v uvedenej časti právoplatnosť, považuje za vecne správny.

Pri posudzovaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa nemohol ponechať bez povšimnutia niekoľko okolností. Odvolací súd zdôrazňuje, že až v súdnom konaní žalobca predložil žiadosť, z ktorej sa žalovaný mohol dozvedieť, ktoré informácie od žalovaného požadoval a až v súdnom konaní bolo

zistené, že žalobca požadoval sprístupnenie informácií, ktoré sú verejne prístupné na internetových stránkach príslušných povinných osôb (a ktoré mohli byť dôvodom pre rozhodnutie o neposkytnutí informácií zo strany žalovaného). Žalobca nepostupoval zvyčajným spôsobom s cieľom získať požadované informácie, ale jeho cieľ bol zjavne šikanóznym. Šikanózne správanie žalobcu vo vzťahu k žalovanému je doložené nielen skutočnosťou, že neodpovedal na odôvodnenú a ústretovú požiadavku žalovaného, aby oznámil obsah žiadosti spôsobom, ktorý bol žalovanému technicky dostupný, ale ani neprejavil vážny záujem požadované informácie inak získať od príslušných povinných osôb, medzi ktorými žalovaný nebol. Vyplyva to zo skutočnosti, že zhromažďovanie a evidovanie požadovaných informácií nepatrilo do jeho vecnej pôsobnosti. Žalobca zaslaním svojej žiadosti o informácie na neexistujúcu elektronickú adresu žalovaného sledoval zrejme len cieľ poukázať na neochotu orgánov samosprávy poskytnúť mu informácie (čo nezodpovedalo vykonanému dokazovaniu v uvedenej veci aj vzhľadom na komunikáciu starostu žalovaného so žalobcom a vzhľadom na nečinnosť žalobcu pri poskytnutí súčinnosti) a z takéhoto jeho konania možno vyvodit' aj cieľ získať na ich úkor zisk, spočívajúci v náhrade trov konania, pričom takýto zisk by bol aj podľa názoru odvolacieho súdu neprimeraný vynaloženému úsiliu žalobcu. Samotné distribuovanie žalôb rovnakého textu len na iné adresy obcí neznamená poskytnutie primeranej právnej pomoci zo strany advokáta, ktorý žalobcu zastupoval. V dôsledku skutočnosti, že žalovaný nepoznal obsah žiadosti, ktorá mu bola zaslaná na neexistujúcu adresu elektronickej podateľne vzbudzuje pochybnosť záver, či konanie o poskytnutie informácií bolo začaté, (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2013, sp. zn. 7Sž/7/2013), a teda či žalobca dostal v skutočnosti kvalitnú právnu pomoc, ak jeho právny zástupca nevykonával potrebné úkony na získanie informácií a ak postupoval nekvalifikovane. Možno dokonca poukázať na skutočnosť, že aj po zrušení fiktívnych rozhodnutí žalovaného bude jeho úlohou v konaní podľa zákona o slobode informácií skúmať, či k začatiu konania naozaj došlo a skúmať dôvod na prípadné zastavenie konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky musel pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať pri dôvodnosti odvolania žalobcu v časti rozsudku, týkajúceho sa náhrady trov konania na všetky okolnosti konania a musel skúmať skutočný prejav vôle žalobcu, smerujúci k sprístupneniu informácií, aj s prihliadnutím na obsah jeho odvolania, v ktorom žalobca poukazuje na imperatív, ktorý vylučuje možnosť skúmať právny alebo iný dôvod, či záujem, pre ktorý sa informácia podľa zákona o slobode informácií požaduje.

Odvolací súd z hľadiska tejto námietky žalobcu pripomína, že žalovaný a ani súd prvého stupňa neskúmali dôvod, pre ktorý sa informácia požaduje, lebo žalovaný nepoznal a ani poznať nemohol (vzhľadom na správanie sa žalobcu), že žalobca skutočne žiada o poskytnutie informácií a nepoznal a ani poznať nemohol samotný obsah jeho žiadosti. Táto skutočnosť už samotná postačuje ako dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. žalobcovi náhradu trov konania nemusel priznať.

Odvolací súd nehodnotí postup žalobcu, ktorý aj na podanie jednoduchšej žiadosti o sprístupnenie informácií splnomocnil advokáta, ani mu nebráni, aby ho v konaní pred žalovaným zastupoval advokát, ale vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov konania, možno jeho krok hodnotiť ako neefektívny a trovy konania, ktoré mu vznikli, ako vynaložené neúčelne, lebo žiadosť o poskytnutie informácií nevyžaduje osobitnú právnu formu (aj keď musí byť zaslaná na správnu adresu).

Možno pripomenúť, že žalobca vznikol registráciou na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky 8. februára 2013 a už 22. februára 2013 (podľa tvrdenia žalobcu, nakoľko žalovaný tvrdí, že mu email zaslaný nebol) bola doručená emailom žalovanému žiadosť o sprístupnenie informácií, ktorá bola podpísaná zaručeným elektronickým podpisom právneho zástupcu žalobcu. Už samotný fakt, že žalobca v tak krátkom časovom odstupe po svojom vzniku bez využitia svojho petičného práva zvolil na účely podania žiadosti o sprístupnenie informácií advokáta, vyvoláva pochybnosti o skutočnej vôli žalobcu získať informácie podľa zákona o slobode informácií a vyvoláva oprávnené presvedčenie, že žalobca mal pri vynaložení minimálneho úsilia prioritne záujem na náhrade trov konania, ktorých čiastka nie je zanedbateľná, a nie skutočný záujem na sprístupnení informácií, verejne dostupných na oficiálnych

webových stránkach príslušných orgánov verejnej správy. Námetka žalobcu, že ho nemožno nútiť, aby informácie získaval pokútne na internetových stránkach sa preto prieči nielen obsahu vykonaného dokazovania, ale je v rozpore s jeho vlastnou filozofiou, v rámci ktorej presadzuje elektronickú komunikáciu s orgánmi verejnej správy nad rámec ich zákonných povinností, ale aj mimo ich technického vybavenia.

Pokiaľ žalobca vo svojom odvolaní argumentuje nálezom Ústavného súdu Českej republiky zo 14. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 3698/10 (ktorým skutočne ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel, a neodmietol ju, ako to nesprávne v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval krajský súd), treba uviesť, že odkaz na rozhodnutie orgánu súdnej ochrany ústavnosti Českej republiky nijako súdy Slovenskej republiky nezaväzuje (§ 135 ods. 1 O.s.p.), a teda nemôže byť dôvodom vedúcim k zmene napadnutého rozsudku. Zodpovedá skutočnosti, že slovenský právny systém a český právny systém sú navzájom veľmi blízke, nie sú však totožné, a preto bez ďalšieho podrobného poznania právneho systému iného štátu rozhodnutie súdov Českej republiky nemožno v praxi súdov Slovenskej republiky automaticky aplikovať ako prameň nášho práva. Pokiaľ aj súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia argumentoval okrem iného aj rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky nemožno mu však tento postup vytýkať, keď z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyvodil len záver o princípe citovaného rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky z hľadiska výroku o náhrade trov konania.

Pokiaľ žalobca v odvolaní poukazoval na rozhodnutie najvyššieho súdu z 9. novembra 2010, sp. zn. 3Sžf/12/2010, v zmysle ktorého „za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle citovaného ustanovenia O.s.p. nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá vo svojej podstate znamená porušenie zákona...“, treba pripomenúť skutočnosť, že ani právoplatný rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým boli zrušené fiktívne rozhodnutia žalovaného nezakladá prekážku, ktorá by odvolaciemu súdu bránila v tejto veci z hľadiska existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa skúmať, či došlo k začatiu konania o poskytnutie informácií v danej veci a či následne postup žalovaného znamenal porušenie zákona. Nemožno pritom opomenúť skutočnosť, že aj po zrušení fiktívnych rozhodnutí konanie o poskytnutie informácií nebolo skončené a žalobca vo veci musí konať spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu o slobode informácií. Pri takomto postupe mu nemožno dopredu zabrániť, aby v prípade, ak zistí, že konanie riadne začaté nebolo, konanie prípadne aj zastavil. Z odôvodnenia citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že najvyšší súd citoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 351/09 z 15. decembra 2009, v odôvodnení ktorého ústavný súd okrem iného uvádza aj nasledovné :

„Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08). Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 O.s.p. pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09).“

Vychádzajúc z citovaného nálezu ústavného súdu, z ktorého vyplýva možnosť súdov aplikovať ustanovenie § 150 O.s.p., resp. § 250k ods. 1 tretia veta O.s.p., považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky za preukázané, že súd prvého stupňa nepochybil, keď zhodnotil skutkové okolnosti, v ktorých zistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi, aj keď tieto dôvody odvolací súd zistil aj v ďalších skutkových a právnych okolnostiach, a to napriek skutočnosti, že došlo k zrušeniu fiktívnych rozhodnutí žalovaného.

V dôsledku vyššie uvedených právnych skutočností, by podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rozhodnutí súdu prvého stupňa vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania nič nezmenila ani skutočnosť, že by krajský súd vopred oboznámil žalobcu o jeho zámere nepriznať mu pre prípad úspechu v konaní náhradu trov konania, lebo takýmto spôsobom by dopredu prejudikoval svoje rozhodnutie a spochybnil by tým svoju nezaujatosť v konaní. Námietku, ktorou žalobca poukazoval na túto vadu konania, preto označil Najvyšší súd Slovenskej republiky za nedôvodnú.

Vo vzťahu k namietanému rozporu s právom Európskej únie a nepriznania nepriameho účinku Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že v prípade žalobcu nemožno v žiadnom prípade hovoriť o „vytváraní bariér v prístupe k spravodlivosti, ktoré v konečnom dôsledku znemožňujú reálny a efektívny prístup k spravodlivosti, t.j. k súdnemu prieskumu nezákonných rozhodnutí na úseku práva na prístup k informáciám“, keď sám žalobca spôsobom, ktorý sa javí ako účelový, lebo po zistení technickej nemožnosti oboznámiť sa žalovanému s obsahom žiadosti žalobcu si žalobca v skutočnosti sám zabránil prístupu k žiadaným informáciám.

Pri rozhodovaní o náhrade nákladov konania musí pritom súd zohľadňovať samotný účel procesu v správnom súdnictve, ktorým je poskytovanie ochrany porušeným alebo ohrozeným skutočným subjektívnym hmotným právam a právom chráneným záujmom. Súdne konanie nemôže popierať svoje skutočné spoločenské poslanie a nemôže sa stať len nástrojom, slúžiacim na vytváranie ľahkého a neodôvodneného zisku na úkor protistrany, spočívajúceho v zaplatení nákladov za zastúpenie advokátom. Porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa jej článku 47 preto nie je také rozhodnutie súdu, ktorým súd neprizná účastníkovi náhradu nákladov na zastupovanie advokátom, lebo ich nevyhodnotí ako účelne vynaložené.

Pritom pravidlo, podľa ktorého možno úspešnému účastníkovi priznať len náhradu účelne vynaložených nákladov, sa vzťahuje na akékoľvek náklady konania, teda aj na náklady spojené so zastupovaním advokátom (na odmenu za zastupovanie, paušálnu náhradu hotových výdavkov a náhradu za daň z pridanej hodnoty).

Za účelne vynaložené náklady podľa § 142 ods. 1 O.s.p. pritom možno považovať len také náklady, ktoré musel účastník nevyhnutne vynaložiť, aby mohol riadne hájiť svoje porušené alebo ohrozené subjektívne právo na súde. Náklady spojené so zastúpením advokátom tomuto vymedzeniu spravidla zodpovedajú. Tomuto pravidlu však nemožno prisudzovať absolútnu, bezvýnimočnú povahu; môžu sa vyskytovať i situácie, za ktorých náklady spojené so zastúpením advokátom nemožno považovať za nevyhnutné pre riadne uplatňovanie alebo bránenie práva na súde. O taký prípad pôjde najmä v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom. (pozri aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 25. júla 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12).

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za dôvodné poznamenať, že zákon o slobode informácií má slúžiť predovšetkým ako nástroj spoločenskej kontroly. Najvyšší súd Slovenskej republiky v žiadnom prípade nepopiera právo žalobcu na informácie, avšak je nevyhnutné, aby toto právo bolo uplatňované efektívne a účelne (nie účelovo), a to nielen vo vzťahu k povinným osobám, ale i vo vzťahu k súdu. V opačnom prípade ide zo strany žiadateľov skôr o zneužívanie práva, kedy je toto právo zámenkou pre formalistické a bezúčelné spory.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k rovnakému

právnemu názoru ako súd prvého stupňa a zistil, že v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nie je spravodlivé priznať žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania, hoci bol v konaní pred súdom prvého stupňa úspešný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania ako vecne správny potvrdil a jeho dôvody považoval za vecne správne.

O náhrade trov odvolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. a v odvolacom konaní neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal a úspešný žalovaný náhradu trov konania nežiadal.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.